

Cenîy têkoşîne danê

Xezal Dogru zeweja ú ameya Amedî de juyayîş kerd. Dima ra zaf zehmetî diy. 5 heb gedayı xezal estiy. Dogru wazena nê gedeyan bido wendîş û têkoşina xo dana... RÜPEL - 3

Panaromaya hewteyi

Qanûna bingeyîne ya newîye ra, xêzê kurdan ê surî est êy. Bi 4 waştekan wazene û her tim dê bîyarê ziwan. Hetanê mafê kurdan bi qanûn nêbo kurdîy têkoşîna bidê... RÜPEL - 4

Operasyonî domyenê

Tirkîya nêy rojanê peynî, operasyonî her tewr zêd kerdî. Hatay, Dêrsim, Licê, Çewlig û tewr tewr herêmê binan û sînorî ser o şer geş kerd. 4 Serbazê TSK cuyê xo vinî kerdêy.

Welat VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welati ya, belaş a. 20-05-2012 Hewtane HUMARE: 2 e-mail: welatverroj@gmail.com

Grûba Vateyî rê spas

Arşîva pirtûkxaneya Azadîya Welati de, xebatêke kirmancî ya, zaraveya kurdîkî ra, kirmancî ser o ameyo vindertiş. Di warê xebata kirmancî de, na xebate, bi hawayê komkî ya Grûba Vate ya sifteyin a bi rûmet a... RÜPEL - 5

Roboskê eserê AKP yo

Qirkerdişê Roboskê ser ra 116 rojîy vîyartîy. Labelê hetta nika, derheqê qirkerdişî de, tu ci persayîş nêyame kerdîş. Heto bîn ra, fermandarê tugaye Abdullah Paşayî, bi cerdewanî reyde, kombîyîşek viraşt û vat: "Mi qirkerîşê Roboskê kerd. Eger lazim bo se ez do reyna zî bikişa." Heto bîn ra vejîya orte ke ingîsta Amerîkeyî zî ney qirkerdişî de est a

Şanoya kirmancî aver şîna

Şanoya şaredarîye di nê serrêy peynan de giranîye daya ziwanê kurdîkî. Verpersîyarê şanoyê wazene bi taybetî giranî bidê ser zarawaya kirmackîye... RÜPEL - 7

Ehmedê Xasî, Xas o

Ehmedê Xasî, serra 1868'ê de, dewa Hezanê de ameyo dinya. Nameyê ey Ehmedê Sofî Hesenî yo. Mîyanê şarî de, bi nameyê Xasî, Ehmedê Xasî, Seydayê Xasî û Xoceyo Xasî zî şinasîyêno... RÜPEL - 6

Xêzkerdiş gan dano

Wênesazey merdiman ges kena û nêverdano ke psîkolojî merdimî xirabe bibo û verê întîfîarî gêno. Lazim o ke heme kesê moral xirabe, wênesazî bikerê... RÜPEL - 5

Cizîre de hunerê wênesazî

Mîhrîcana Cizîre de pêşkêşîya wênesazî est bî. Pêşkêşîya wênesazî Mehmet Aydînî zaf bala şarî ant. Aydînî ard ziwan ke, wênesazî merdimî bi cuyayışî ra girezano... RÜPEL - 5

Standardîzasiyon

Zafane, nuştoxê kirmancî meylê xo danê fekê mintiqâ xo ser. Gama ke nusenê formê mintiqâ ey nuşteyey ey rê beno hakim. Hetanî ke tay nuştoxi estî, gramer nusenî, ferheng nusenî... RÜPEL - 2

Hûmara 2yine yê VERROJ i vejîya

Rojnameya Welat VERROJ i bi humara xo ya 2'yine ewro destê şîma de ya. Bi xeberê taybetan, panaromaya xeberê weçînayan, portre û bi quncikê nuştoxan vejya.

Dildaranê VERROJ i ard ziwan ke, kemaney û xeletîfîyê estê ra na gam lêborîna xo wazene.

Amerîka zî kewt lîsteya Roboskê

Şarê kurdan, waşt ke her tim bi qirkerdişan bidare vindarnayış. Kurdan zî verrâ nehe-qey, têkoşîna xo day û ko bido. Pey Tirkîyayî, Amerîka zî kewt lîsteya qirkerdişê Roboskê mîyan. Ney munasebetî ra zî, Hêvserakê pêroyinê BDP Selahattîn Demîrtâşî ard ziwan ke, lazim o Amerîka kurdan ra lêborîna xo biwazo... RÜPEL - 5

Standardîzasîyon

MEHMÜD NËŞİTE

Şima zanê; aşma adare de Amedî de "Konferansê Ziwanê Kurdkî" vira-ziya. Badê ke konferans qedîya netî-çeyê nê konferansî, bi yew "Encamname" fikrêumûma râ ame îzehkerdiş.

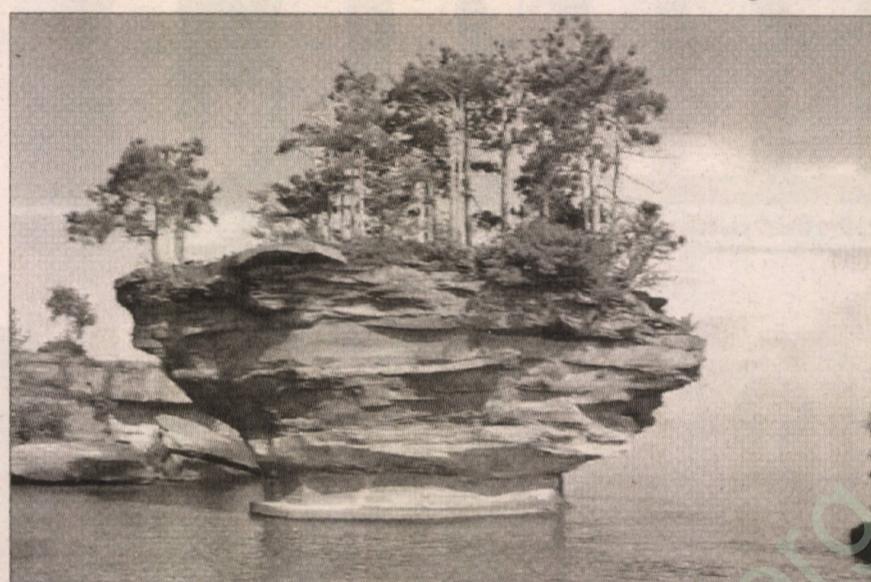
Xala hîrîyina nê encamnameyi de eynî wina nusîyeno: "No konfîrans, wazeno ke her lehçeyê kurdkî verê xo standard bikerê, la arêkerdişê (derleme) edebiyatê fekî (ê otantîkî/eslî) zî goreyê fekê a mintiqâ esas bêro girewtene".

Goreyê qerarê nê konferansî;
1- Ma do edebiyatê fekî goreyê fekê mintiqayan arêbikî û binusî.

2- Ma do kirmancî standard bikî. (Standarde kerdiş çîna yo, çeku viraştiş çîna yo!)

Grûba Xebate ya Vateyî roja ke dest bi xebata xo kerda, hetanî ewro (yanî 15 serrî yê) arêkerdişê heme çiyê folklorikî goreyê fekê mintiqâ arê daya û kovara xo VATE de neşir kerda. Hetanî ewro 37 kovarî vejî-yayê. Nê 37 hûmaran de çend esta-

Zafane, nuştoxê kirmancî meylê xo danê fekê mintiqâ xo ser. Gama ke nusenê formê mintiqâ ey nuşteyê ey rê beno hakim. Hetanî ke tay nuştoxî estî, gramer nusenî, ferheng nusenî

nêkî fekî, çend vatê verînan, çend idiomî, çend çîbenokî (mortalî) yanî çend çiyê folklorikî estî, heme zî goreyê fekê a mintiqâ neşîr bîy

Meselaya muhîme, meselaya standarde kerdişê kirmancî ya. Verê, ganî merdim meqsedê standardîzasîyonî hol û rast fehm bikerô. Ma ci standarde kenê? Standarde ci yo?

Ez goş dana ci, tayê nuştoxî estê ke, cewabê nê persan rast nêdanê. Ü nê warê standardîzasîyonî de Grûba Vateyî şas rexne kenê.

Xora xebata "Grûbe" se ra 70-80 xebata standardkerdişê çekuyan a. Ma pêro zanî, ma pêro vanî; kirmancî erey nusîyaya, erey kewta qaxidan ser. Nê sedemî ra zî xebata standardîzasîyonî hewcedarîyêka zaf muhîm a.

Hetanî nika Grûba Vateyî nê di çîyan ser o xebata standardîzasîyonî kerda.

1- Çeku û termînolîjîyan de standardîzasîyon,

2- Rastnuştiş û gramer de standardîzasîyon.

Her nuştox yew mintiqâ de ameyo dinya, yew mintiqâ de ciwî-yayo. Her nuştox goreyê fekê mintiqâya xo qalî kerdo. No sedem ra, her nuştox gama ke nuseno meylê ey ho fekê mintiqâ ey ser. Kirmancî de na taybetîya nuştoxan hina zaf a.

Zafane, nuştoxê kirmancî meylê xo danê fekê mintiqâ xo ser. Gama ke nusenê formê mintiqâ ey nuşteyê ey rê beno hakim. Hetanî ke tay nuştoxî estî, gramer nusenî, ferheng nusenî la reyna zî mintiqâ xo ra fek veranêdanî û goreyê fekê xo nusenî.

O wext zî, wendoxê mintiqayêka bînî nê nuşteyan ra fehm nêkenî. Halbukî nuştoxî wexto ke nusenî wendoxanê mintiqaya xo tena

nêfîkrîyenî.

Nimûne:

Tirkî de "çocuk", kirmancî de bi nê nameyan yenî vatene: "tut, hul, gede, doman, leyîr, şenik, sivik, eyel, zak, qecek, qijek, qic, put, mindal". Belkî bê nê nameyan hema zî nameyî est i.

Nê nameyî heme zî her hebêk, yew mintiqâ de vajîyenî. Eke nuştoxî goreyê fekê mintiqaya xo nê nameyan ra kamci name zî binusî wendoxê mintiqaya bîne tera fehm nêkenî.

Eke ma, nê pancîyes nameyan ra di-hîrê hebî weçînî û ma nuştoxî pêro zî nê di-hîrê nameyan binusî, o wext her kes nuşteyê yewbînî ra fehm keno.

Tu kes nê varyantan înakar nê-keno. Rast o. Bîyayîş zaf varyantan zengîniya ma ya. La ganî ma ehmîyet bidîn nuştişî û ganî ma nuşteyanê yewbînî ra fehm bikerin.

Rastnuştiş û gramer de zî, qayde û quralê standartîzasîyonî wina yo. Ganî rastnuştiş û gramerî zî, bi nê fehmî standard kî bî. Ewro tayê nuştoxî estî ke, alfabe "Bedixanan" nêşuxulnenî. Grûba Vateyî zî sey kurmancan alfabe "Bedirxanan" şuxulnena. Eke alfabe ciya bo, wendiş û nuştiş zî ciya beno. Nika ma kirmancî pêro bi yew alfabe binusî, havilê xo hîna zaf kirmancî rê nêbeno? Nuştişê çekuyê bînan zî wina yo. Nuştişê edatan û zemîran û iza-feyan pêro zî wina yo. Ma mecbûre ke çeku, termê nuştiş û qayde û usulê rastnuştişî standard bikî. Eke ma nuştoxî goş nêdê standardkerdişî, ma kirmancîya xo miyanê dest û lingan ra nêxelesinenî..

La na xebate, bi çend serran nê-resena encam. Xebatêka derg û dila lazim a. Sebrê sey "Sebrê Hezretî İbrahimî" lazim o.

Sadax

Xoser Welat

xoserwelat@gmail.com

VERROJ

Ziwan bi bikarardiş gur û geş beno. Bikarardişê ziwanî nûştiş o. Çapemenî û berhemê nûştekî zî qadê nûştişî yê. Di nê qadan de ziwan bi awayêko hunerî yeno bikarardiş. Coka, di averşiyê ziwanî de rolê rojname, kovar, pirtûk û bi giştî çapemenîye bandörker ê.

Maberê ziwanê fekîn yê rojeyînî û ziwanê nûştekî de, tay ciyayı est ê. Di ziwanê fekîn yê rojeyînî de, demê fikiriyîşî çîn yo. Qeydey hewce nêkenê. Digargkerdiş, apey gêrâyış û serre ra destpêkerdiş de persgira çîn a. Senî rehet bo se hina yeno vajîyaiş. No semed ra zî di ziwan fekîn yê rojeyînî de vuryayış virazyeno.

Ziwanê nûştekî, hunerî yo. Gere bi awayêko raşt bêro bikarardiş ke, hest û ramananê nûserî bido famkerdiş. Di ziwanê nûştekî de digargkerdiş, apey gêrâyış nêbeno. Gere her çekûye ve riya ke bêro nûştiş, bêro fikiriyâş. Gere her rista(cumle)bi awayêko hunerî bêro ristiş ke, hetê wendoxan ra bêro famkerdiş. Seba naye zî her nûser bi nê gumanan, dest bi nûştişî keno û wazeno ke heme hunerê xo bi kar bî-yaro. Na zî bona sedemê averşiyê ziwanî.

Di serrê peyênan de, zarawayê kirmancîye zî di wareyê nûştişî de ameya cayêke.

Bi zar- awayê kirmancîye, di wareyê çapemenî de zî xebatê erjîyayê yenê kerdiş. Kirmancîye di çapemenîye de ca gena. Na rewse merdimî kîfweş kena.

Labelê na nîna no wate ke, do di demêko zaf kilm de kirmancîye serre-raşt bibo.

Na ravereyîyêka(sureç)dûr û derge ya. İnsanîy mûsayîş xo yê bi desan serrîy ra lezelez fek vera nedanê. Do zaf çîy çewt û şas bêre vînayış. Qeydey ziwanî zehmet kenê, hember qeydeyan do bertekîy bibê.

Ma zaf kîfweş ke rojnameya VERROJ zî di na qade de cayê xo girewt. Yewîn rojnameya hewteyîne VERROJ zî do di na qade de rolê xo kay bikerô. VERROJ do şyiro ver destê heme wendoxanê Azadiya Welati. Her roja yewşemeye do wandoxiy di(2) zarawayanê kurdî tê dir bivînê. Na zî do bibo bingeha wändîş û mûsayîş dizarawayî. Ma di serre de heme xebatkar û kedkaranê Rojnameya Azadiya Welati rê û heme xabatkar û kedkaranê Rojnameya VERROJ i rê sipas kenê û serkewtin wazenê.

Hadê bê ma biremê

Fırsat no fırsat o

Nameyê ke nêvajîyâcayê koyan ra
Nêhesiyâş nameyê wareyan ra zozaan ra

Nêkişîşê daristananê mîlçikan ra
Bêwayîrê asménan ra

Zafbijâyîşê herra korîyan ra

merayan ra

Cemidâyîşê awa deryayan ra

Qumsalê pemeyan ra

Merga vaşan ra

Heskerdişê koyan ra

Cayê xewleyan ra

Komê koman ra

Ma dem bê awa bîran ra

Sondê teraqan ra

Mirdibijâyîşê hesretan ra

Heyan asmên nêperayo, virseyî nêakewti

Heyan hewri nêgurîyayî

Fırsat no fırsat o, hadê bê ma biremê

Nêhesiyâş koyê berzan ra

Mewsimanê bê zimistanan ra

Dermanê vilikan ra

Koyê hingêmânra

Xewleyê şewan ra

Dembijâyîşê bîrê koyan ra

Sirê evîndaran ra

Şimitîş şeraban ra

Nê merdişê ciwîyayîsan ra

HADÊ BÊ MA BIREMÊ, FÍRSAT

NO FIRSAT O!

Zaza Cebelî

Dem demê cenîyan o

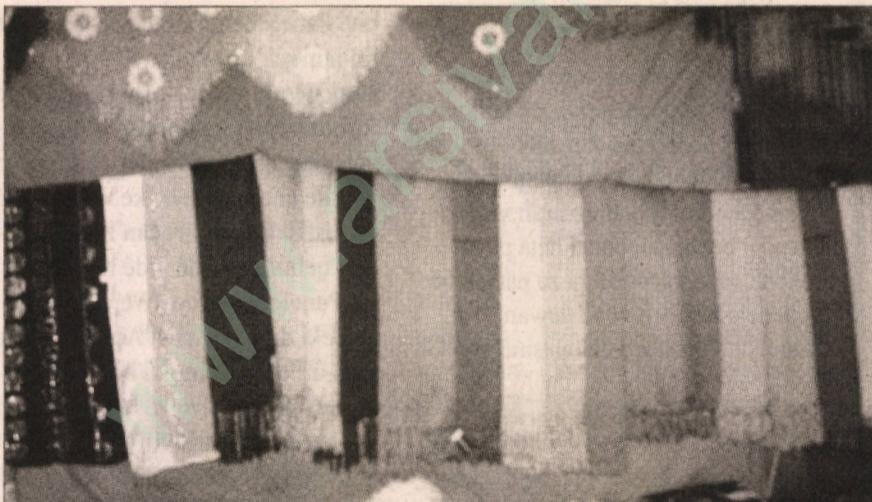
Qezayî surî de cenîyan xebat kenî çimkî vanîkî ma wazanî cenîyan ser linganî xo de bivinerî semedê ey zî 4 ambaz ameyê yewca û xebat viraş û cuyayışe xo kenêy

NAVENDA XEBERAN - AMED

Qezayî Mêrdînî Şemrexî de Xezal Dogru zeweja û ameya Amedî de juyayış kerd. Dmara zaf zehmetî dîy 5 heb gedayanî xezal estî. Dogru wazena ey gedeyanî bidê wendîs semedê ey zî Ombazanî xodir. Yew tuhaffiya akedî hem virazenî û hemzî roşenî. Bîrsen Gokcek zî ez wazena hemê cenîyan wa xebat bivirazî. Wa keyeyan de tena dema nêviyarnî

5 gedeyê min estêy

Qezayî amedî Surî de cenîyan di kana Mikro qredî de 6 serrek xebat kenî. 4 kesan ey xebat virazenî ema nezdîya 60 kesan alîkarî danî ci ar manca cenîyan zî wa hemê cenîyan ser linganî xo de bivinderî. Xezal Doğru zî ey cenîyam ra yew wa, Xezal Dogru ard ziwan, 5 heb gedayanî min estî merdî min iñşatî de xebetîyen û ma cuyayışe xo zor kerden û ez zî semedê ey waşt alîkarî bidê merdî xo ma eger pîya xebat bivirazî se cuyayışa ma û rewaşa ma daha bena rehet. Ma tîya de 4 Ombaz xebat virazenî ray ray ma el işî ya xo ma virazenî û ray ray

zî ma tebara sîparîş genî.

Xezal Dogru dima ra qise kerd, ma tîya de mendîl, çit, patîk, cilanî gedeyan virazenî hem ma zaf benî keyfî lî çimkî ma karê xo kenî mux tacî kes nebenî.

Lazimîyanê xo vînenê

5 heb gedey min estî ez wazena gedyanê xo bidê wendîs. Ema merdî min iñşatî de xebat keno ma nêşkeyan gedeyanî xo bidê wendîs. Cuyayışe ma zaf zehmetî ema min zî alîkarî day

merde xo cuya yişê ma dahana bi rehet. Hemê cenîyan wa xebat bivirazî, kes wa keyeyan de nênuşro TV ser neker. Dema vîyate de mim hemê dema xo keyeyan de vîyar

neyen ez nîka zaf bîya pîşmon

Dimara Bîrsen Gokçek zî ard ziwan, ez qîjî ra nat xebat kena feqet 6 serék ey Embazanî xodir xebat kena û zaf zî memmu na ez tîya de cilanî gedeyan virazena embazanî min çit virazenî, batîye, secadê, lîf, ma hemê gurey ma est. Ama teberanî de cenîyan zaf alîkarî danî ma û ma zî zaf baş sîparîş genî ez karê xo ra zaf heskena çimkî karê ma wo ma mux tacî kes nêybenî.

Cenî her dem kar kenêy

Ez wazena tîya ra veng bidî hemê cenîyan dem dema cenîyan wa kes ke yeyande nênuşru zaf wa teberzî xebat bivira zî min dema vîyar te da xebat neviraşten ama nîka ez hemê çîy tîya de musa wa. 10 serocî yew kuça de dikana bîyo û min zî dikanî de xebat kerdîn û dimara ma embazanî xodir ma yew qirar day. Ma tuhaffiya akerd. Ema karê ma zimistan daha baş o. Amnanî zî turîstan zaf yenî ey dikanî ma.

Jiyan

Nesrîn Orak

nesrin-orak@hotmail.com

Operasyonî AKP

Her roj di Tirkîya de, ma bi binçimkerdiş werzenê. Labelê kes nêzano hikûmeta AKP semedê çi ney êrîşî kurdan ser kena. Kesiy yan zî hêzîy, kamî ra zaf bi tersê, şinê ey ser. Bi goreyê min, demo viyarte de, her tim qetilkertiş, zedê bîyê û nîka zî, zindan bîyo moda.

Yanî na polîka hertim esta û nîka zî model bedilnaya. Sifte siyasetmedarı, rojnamegerî dim ra zî pawitoxê Serekê PKK Abdullah Ocalanî amey girotîş. Operasyonan dom kerd û dima ra niviskarîy amey girotîş. Nîka zî zextanê xo rojnamegeran ser kemî nêkenê. Yanê hikûmat he tim êrîşê kurdan keno. Ema şarê kurdî, ti rayan tewranê zilmî qebûl nekerdê û nêkenê.

Wexto ke, no hetê operasyonanê KCK munâqaşe bîyê, boyêda bîna operasyonanê qirkerdişê siyasi vejiyê meydan. Ma bi xo, rojo sifteyine ra yo ke, eleqe yêko zaf ancenê boyâ pîse ya operasyon û qirkerdişê siyasi ser. Labelê, kesî goş nedayê ma û ma zî nêşkayê raya pêroyine ra bidê emelkerdine.

Ewta de, derdê ma, akerdişê birînan nîyo. Ewta de, yew ihlalkerdişê heqê merdiman est o. Ewta de, armancê ma, balantişê ro ser birînanê xorînan o. Tirkîya de, reng, ziwan û fîkrê inan ci beno wa bîbo, heme kesiy wa bêtters û bêxof zey birayan bicuyê.

Ewta de, yewna qestê ma çin o. Ma wazanê ke, na dewlete êdî xetayanê xo bîvîno û nê birînan bipêşo. Çimkî, dinya de, nê tewir meseley, bi no hawa çareser bîyê û benê. Hewce keno ke, ma zî nê birananê xo bi aqlo selim bipêşê. Çimkî kişîş û vînîkerdiş, xeyrî insanî yo. Di na mijare de Yewbîyâyiş Neteweya Kur dan zahf muhim a. No hezar ser ro ke, kurdan xo mîyan de yewbîyâyiş neteweyî nêvîraşto. Her wextî de serdestan di myan kurdan de komploy vîraşte. Kurdi bindest kerdê û vînî kerdê. Ü meseley zî çareser nêkerdê.

Tarîxa kurdan de, kurdan ser ra zaf qirkerdişî viyartê. Ci heyf ke, hikûmatê AKPye zî politikaya imhaye esas girewta. Yew hete ra zî, wazanê ke koyan de, he reketê kurdan imha bikerê. Heta bîne ra zî wazanê ke muxalefetê kurdan û demokratian berteraf bikerê. Xora her roj, koy û dewanê kurdan bombardiman kenê.

AZADİYÂ WELAT

Zozan Basın - Yayınevi Adına

İmtyâz Sahibi

Menderes ÖNER

Yazı İşleri Müdürü

Fatma AKTAŞ

Yonetim Yeri:

Dilekçîli Bulvarı

Termal Apt. Kat:3 No:9

Kayapınar / DİYARBAKIR

İdare Tel: 0 (412) 251 38 88

Tayyin (Weyan)

TEL: 0 (412) 257 48 90-91

Fax: 0 (412) 257 48 89

Baskı (ÇAP):

Şenbol: Güm Matbaacılık, Reklam, Film,

Bâsim, Yayı, Tan, San, Tic. Ltd. Şti. Telsizler

Mevkiî Beyoğlu Mah. Akasya Sok. No: 23/A

Küçükçekmece / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 580 63 81

Eden: Arslan Gîneyoglu

Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık Yeni

Doğan Mat. 2106 Sok. No: 13/A Yüreğir /

ADANA

Tel: (0322) 346 03 71-72

Genel Dağıtım:

Turkuz

Dağıtım Pazarlama

Seba zagona bingehîne 4 waştekîy

Şaro kurd qanûna binkeyîne ya newîye ra, xêzê ma zî ê surî est ê. Bi 4 waştekan, ma wazenê ke, her tim bîyarê ziwan. Heta mafê kurdan bi qanûn nêbo do kurdîy têkoşîna xo bidomnê

Polîtîka

Çar waştekê şarê kurdî, yê seba Zagona Bingehîne şinê Meclise

Hetê ra operasyonê sîyasî, leşkerî û çandî û zwb. dewleta Tirkîyayî kurdan sero ferz vîneno û domneno û hetê bînî de zî qabê zagona esasî bivirazê ra ci dana! Kurdî zî qabê mafanê xo biggerê bi 4 xalanê sereke wazenê beşdarê virazjayışê zagonî bibêy. Ema eysano ke wazenê kurdan teberê zagona hadre kenê de tepêşê. Endamê komisyonî ra Pwt. Cebbar Leygara ard ziwan ke heme kes vatişanê xo şirove kenê ema kurdîy nêşenê waştişanê xo biyarê ziwan û vat: "Se beno wa bîbo ma dê 4 waştişanê xo yê serekê biberê meclisi."

Modela herî weşe Xoseryâ Demokratik a DTK waştişê xo yê xosereyi serra 2006 de eşkera kerd, serra 2007 de inşa kerd û 2012 de zî ilan kerd. Bi hadrekedişê zagona bingehîne rayan ama rojev. Sîyaset-medaranê kurd qabê kurdîy bibê warê sîyaseteke ra wazenê lez day xebatanê xo yê Xoseryâ Demokratik.

Wa tecrît biqedîyo

Wekila serekê grûbi Pervîn Buldanî ard ziwan: "Semedê ke mayî nêbermê, lazimo ke operasyonî bêrê vindertiş, tecrîta Birêz Ocalanî ser de yo bêro wedartîş û qabê ke rojev weş şero muzakereyi bêrê viraştiş. Eger nêy çiy bêrêkerdiş se dê şer biqedîyo."

'Ewleheya Rihayî dijî BDPî komplô viraşto'
Hevserekê Pêroyinê BDPî Selahattin Demîrtaş wina vat: "Hikûmeta AKPeyî û hêzê ewleheya Rihayî pîya pîya dijî BDPeyî komplô hadre kerdê. Ewleheyî ze çete rono bi ey hawayî êrişanê xo BDPeyî sero dano meşnayış. AKP gureyê dayo çeteyan zî, Rihayî de gere BDP biqedîyo yo. Bi ney hawayî talîmat ameyo dayene. Heme xebatanê BDPeyî terorize kenêy."

Ekonomi Erdogan şimitîşî şitê bi jahr de israr keno

14 gulane ze roja Citkarê Dinyayî yena zanayış. Ney munasebetî ra zî, Serekwezirê Tirkîyayî Tayîp Erdogan shit vila kerd dibistanan. Zaf wendoxîy jahrîyay bî. Eme Erdogan hewna vano maxsûs vanê jahrîyayış esto û ze çiyê nêbiyo ard ziwan: "EZ tîyara veng dani heme wendox û malbatê inan ke wa şitê xo bi dilweşey bişêmê."

Tirkîya de betalîye zêdiyena
Lijneya İstatistikânê Tirkîyayî ard ziwan ke menga şibatî de humara betaleyî resayo seyî ra 10,4 bîyo. Goreya yeno vatis 2 mîlyon û 721 kesiy estêy. Ema raşteyî de no hûmar daha zaf o. Ma vinenê ke her roj karkerî karî ra yenê vetîş û her roj betalîye zêd benêy.

Seba şerî bi mîlyar dolaran xerç kenê la!..

Platorma KESKî ya Amedî ard ziwan ke hikûmet şerî ra, bi heskan pera vila keno ema dema ke dor yeno karkeran bi koçika çayî pera vila kena. Şerî ra mîlyar dolaran xerç kenê û beranê xizaneyî heta peynî akenê, ema karkeran ra ze parsek bê mamele kenêy û wina dewam kerdî: "23 gulani de ma şinê grevi."

Heberê taşeronan, warway kewtîy rayîre

Konfederasyona Sendikayanê Karkeranê Şoreşger (DİSK) û GENEL İŞ qabê mafê karkeran taşeronan û patronan ra biggerê û şert û merdanê xebatan weş bikerê ra, bi linganê warway kewtî rayîran û hikûmet û taşeroneyî protesto kerdî.

Dinya

Sûriye de gunî nêvindena bi desan kesan cuyê xo vinî kerd

Sûriye de rojanê peynî de bi teqnayışanê ze komplô eysenê

hejyena. Peytexta şarmî de 2 teqnayışan de bi desan kesiy cuyê xo kerdî vinî û bi seyan zî birîndar bîy. Kesê ke teqnayışî bikero milê xo heta ney gamî nîyameyo goşdar-nayene. Hinî eyseno ek armanca teqnayışî ra menfeataê dewletanê pîlan esto.

Cand û huner Mîhrîcana Cand û hunerê ya Cizîre amî darfinayış

Çarçoveya Roşna Ziwanê Kurdî de Cizîrî de mîhrîcan ame darfinayış. Mîhrîcanî de panelanê ke mijarê inan tewr bi tewr, rafînayışê weneyan, çalakîyanê tewr bi tewr cayan, rafînayışê cil û bergenê herêmî û bi ney tewrî zaf çiy amey darfinayış.

Panela Medyaya Azad zî ame darfinayış. Panelî de rojnameya Azadiya Welatî ra Ramazan Olçen û Ehmedê Bira ze panelist besar bîy. Panelî de mijaranê problemanê rojnameyî, qırkerdişê rojnamegeran, medya tirk û kurd, zext û zordareya rojnamegeran û niçegîhanan sero vindertiş. Hetê bînî de zî ame ziwan ke warê İsmâil Rezaz El Cizîrî ti rayan zext û zordarî qebûl nêkerdê û dê mekerê zî.

Paneleke bînî ya Wejeya fekî û nuştekî de zî panelist Abdurrahman Gok û Feratê Dengizî besar bîy. Zaf çiyânê muhîm yê klasikan sero vindertiş û mijarî ardiy edebiyata kurdî ya ney gamî sero û waşî ke wa heme çiyânê ke kurdîy kenê ze dirok binuşnê ke wa vinî nêbê û fekî de nêmanê.

Farqîne de şahîya 'Serê Gulani' amî darfinayene

Farqîne de bi serrano ke çanda û hunera xo ya gelerî bi hawayî aktif şopnenê. Şahîya bi nameyê 'Serê Gulani' de her hemeyan ra şahîy amey darfinayış. Weney amey rafînayış. Geşey bi şanoyî dest pê kerd.

Vengê dengbêjan zengê goşan pak kerd

Çarçoveya Mîhrîcana Cizîrî ya 6'ine de dengbejî zî amey pê het û vengê xo yê jûbînan ra weştirey ak-erdîy û zenga goşanê şarî cira berdîy.. Verê qiraxê Dîcleyî de dengbêjanê ze Rênas û Cemalê Mihê û yên bîn bi vengê xo yê zîz dilê merdiman mest kerd.

Dengbêjey bi rengê xo û vengê xo coşke weş day mîhrîcanî. Paka şaredereyî de denbejan vengê xo vera awa Dîcleyî dayê ke vengê inan nêmed bibo. Dengbêjanê namdar yê Xelîlê Şîrnexî, Cemalê Mihê, Hekîmê Şîrnexî, Mihemedê Batî, Henîfa Şîrnexî, Kurdêya Spertî, Silêmanê Sofî û Evdilê Goyî vengê xo yê weş û zîz qîray û Dicle goşdarna Cizîrî zî vîna.

Cenî 'Heqê xo helal nêkenê'

Rozerîn Amara (Hedîye Akdogan) ya endamê

HPGî bi û
bejayeya
Sêrt û
Bîtlîsî de
operasyonî
de cuyê xo
kerdi
vînî. Maya
Amarayî
Kumrî Ak-

dogan roja mayan de veng da Erdoganî û wina vat: "Semedê zext û zordarîyanê ke ti û şima şarî ma sero danê meşnayış û anê inan ser, ne ney dînyayî de, ne zî ya bînî da ma heqê xo helal nêkenê."

Cenîya ciwane, merda amî vî- nayış

Erziromî de cenîya Sewînç Şahîn keyê xo de merde ame vînayış. Goreya ke ame vatis, 1 meng tepaya dê vevveya ay bibîyay. Semedê xo kişîşî hewna nîno ze sir vinderteyo.

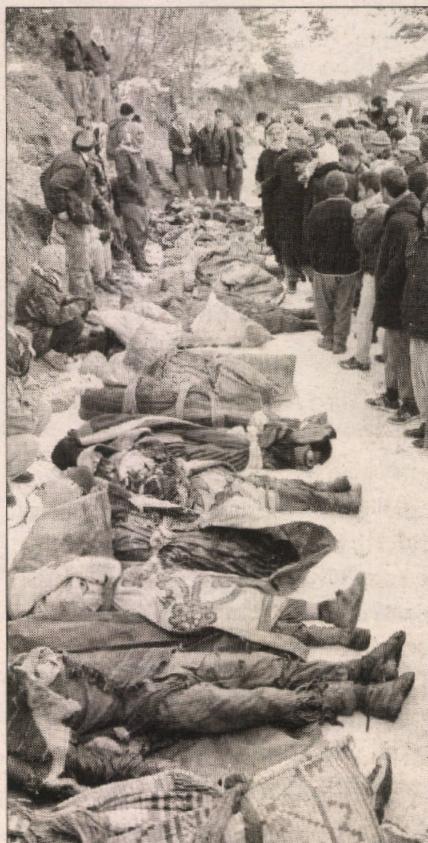

'Min kıştî, eger îcap bikero ez o reyna bikişa'

Roboskê de, fermandarî dewijan ra vat; merdimê şima min kıştî. Eke hewce bikero, ez o reyna bikişa

SER qirkerdişê Roboski ra nizdê 116S rojî vîyartî. Labelê heta nika, derheqê qirkerdiş de, tu cipersayış nîyame viraştiş. Heto bîn ra, fermandarê tugaye Abdullah Paşayî, cerdewanan reydekombîyişêke viraşt û vat: "Mi qirkerişê Roboskê viraşt. Eger ke hewna Roboskê de qaçaxçitî bibo se û eger lazim bo se ez do reyna zî bikişa."

Di 28ê Kanûna 2011'ine de dewijê Roskîyî semedê debara keyeyê xo bikerê derbasê Iraqlî bî û wexto ke agêy-ray, hetê leşkeran ra amey vindarnayış. Dim ra zî, hetê teyaranê şerê yê Artêşa Tirkîya ra ameybî bombekekerdiş. Di neticeya bombekekerdiş de 19 te de gedey, 34 hemwelatiyan bi bombezeyanê artêşa TSKî heyatê xo vîndî kerd.

'Şima nêşkenê çike bikerê'

Hedise ra pey nizdî 116 rojî vîyartî. Heta nika hedise nîyameyo roşinkerdiş û verpirsiyari nîmeyê mehkemakerdiş.

Hemwelatiyanê ke gedeyê xo vîndî kerdî, idîaya seba paşayî, raşt kerde. Hemwelatiyan ard ziwan ke, fermandarê tugaye Abdullah Paşayî vengda ïnan û bi ïnan reyde kombîyişêke viraşto. Dewijan dîyar kerd ke,

Paşa kombîyiş de qîrayo ïnan ser û vato: "Ney qirkerdiş xo vîr bikerê. Na qeza bî. Dewlete qeza kerd.e. Ser mew nzûyê bigerê. Yan zî, ma vajê, ke qetlîam min kerdoo, do se bebo? Şima eşkenê çiyêke bikerê?"

Piyê Huseyîn Encuyî, o ke qirkerdişê Roboskê de heyatê xo vîndî kerdibi. İslâm Encuyî, piyê Cemal Encuy. Suleyman Encu, piyê Şerafettin Encu. Nazmi Encu piyê Selam Encu û Ahmet Encu diyar kerd ke; hewteyo veren fermandarê tugaye vegin dayo ïnan û heqeretê ïnan kerdoo. **COLEMËRG**

'Wênexêzîye întîxarî ra açarnena'

Ehmedê BIRA / ŞIRNEX

Di çarçoveya Mîhrîcana Cizîre de pêşkêşîya wênesazî est bî. Pêşkêşîya wênesaz Mehmet Aydinî zaf bala şarî ant.

Aydinî ard ziwan ke, wênesazî merdimî bi cuyayışî ra girendao û vat: "Heta na game, weneyê min 3 dorî ganê min xelas-nayo"

Wênesazo Cizîrij Mehmet Aydin, 27 serre yo û 20 sere yo ke wêneyan virazeno. Dibistana Lîseye qedînaya û dest bi wênesazîye kerd. Xêrcî wênesazîye karêke nêkeno. Verêni, zey hobî ewniya yo, la nika seba hunerî û debara xo wênesazîye keno.

'Min zaf ant'

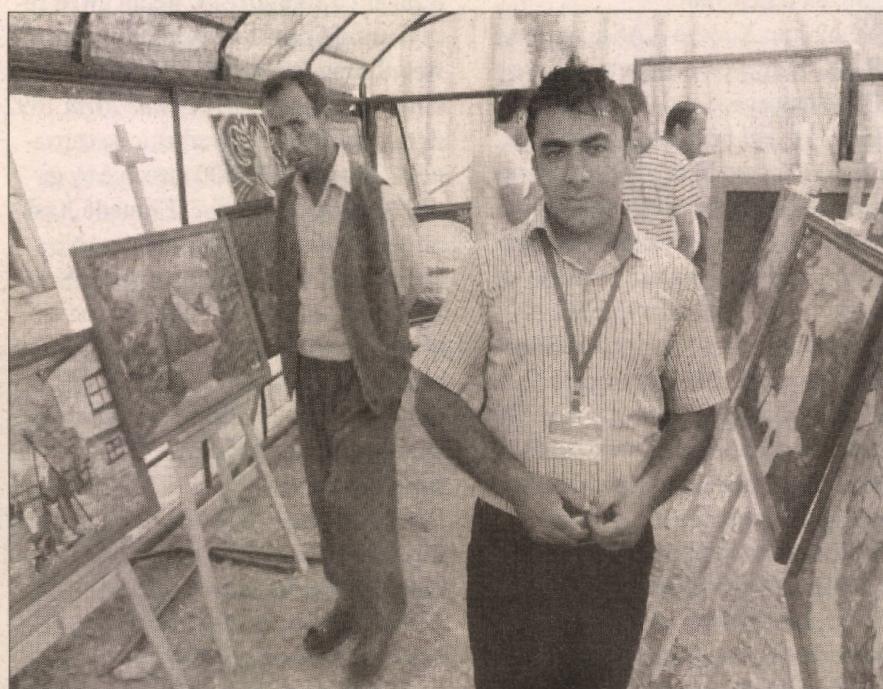
Aydinî ard ziwan ke, qîjîya xo ra heta na game weneyan se ro xebate kerda û do ewta r admî zî bikero. Heta nika weneyan ey, o hîrê(3) dorî intîharî ra xelesnayo û wina domna: "Kesêy ke psîkolojiya ìna xerîpyaya wa penûsa xo bikerê û defter xêze bikerê yan zî wa bi boyax ren-gan bidê. Dema ke merdim vîneno çîyekê ra beno, psîkolojiya merdimî rehet keno û intîharî ra açarneno. Ney semedî ra, ez veng dani kesanê ke psîkolojiya ïnan zaf ray xirabe yo. Wa weneyan saz bikerê. Demê ra pey dê bîvînê ke, psîkolojiya ïnan senî

rehet keno. Hetanê ney gamî weneyanê min 3 rayan ez intîharî ra dayo açarnayış."

Aydin ard ziwan ke, eger wene-saz mekero ruhê ey şidiyeno. Qabê ney zî, sew û roj weneyan xêz keno. Weneyê xo de zaferey zor û zehmetîyê ke yenê ontîşî sero vindeno û wina ard ziwan: "Cuyayış berxodan o, berxodan zî cuyayış o. Zor û zehmetîyê cuyayışî yê ke min ontîşî û yê ke ez vîneni, weneyanê xo de bi ca-keni. Eşa civatî ya min o."

'Waxt derman o'

Aydin waxtî sero vindert û wina peynî ard: "Waxt çîyeke apeya nîno yo. Ez veng dani kesanê ke waxta xo çay-xaneyan, kafeyanê veng û karanê veng de ravêrenê û kesanê ke depresyonî de yê. Dermanê şima waxtî weş karnayış o. Keso ke, bi waxtî ra şer bikero, derûneya ey kesî zexm beno û ferq keno ke, demî mîyan de çîyeke veto meydan û his keno, kesêke veng nîyo û xo bi cu-yayışî ra derzeno. Bi ney hawayî zî xo civatî ra nêşikyeno cîya hesap bikero."

DERHEQÊ KIRMANÇÎ (KIRDÎ) DE
KOMBIYAYIŞ II. Û STOCKHOLMÎ

28-31 adare 1997

DERHEQÊ RASTNUŞTENA
KIRDÎ (KIRMANÇÎ) DE
KOMBIYAYIŞ STOCKHOLMÎ

2-3-4-5 febrâvî 1998

Xebata Yewine a kovara Vateyî

NAVENDA XEBERAN / AMED

Arşîva pirtûkxaneyê Azadîya Welati de, xebatêka kirmancîya, demo ke bi hawayê grûb zaraveya kurdî ra, kirmackî sero ameyo vinderdiş gina çimanê ma vero. Di warê xebata kirmancî de, na xebate, bi hawayê komkî ya Grûba Vate ya sıfeyin a.

Vateyî xebata ziwanî ser o kerdoo ra pey qabê ke vinî nêbo û tarîx binuşno ra xebata xo kerda pirtûkeke barî û heme xebatanê xo tede arê dayê.

Pirtûka xebata kirmancî ya sıfeyine Grûba Kovara Vateyî bi nameyê pirtûkî, "Derheqê Rastnuştişê kirdî (Kirmancî) de, Kombîyayişê Stockholmî, 2-3-4-5 tebaxe 1996" nuşta. Grûba Vateyî kombîyayiş xo yê 2'yne zî kerda pirtûk sero nuşto "Derheqê kirmancî (Kirdî) de kombîyayiş II. Û Stockholmî 28-31 adare 1997" û bi ney pirtûkan tarîxa nuştekî ya kur-dan û bi teybet zî ya zaraveya kurdî kirmackî de cayê xo girotê.

Rûpela yewine ya kombîyayişê sıfeyine de nameyê kesanê ke ca gitrotê: Saît Aydogmuş (Piran), Osman Aytar (Sêwregi), Münzür Çem (Dêsim), Memo Darrêz (Bongilan), Haydar Diljen (Sêwregi), Nihat Eli (Sêwregi), J. Espar (Piran), Cemil Gundogan (Dêrsim), Lerzan Jandîl (Gimgim), Çeko Kocadag (Gimgim), M. Malmisanij (Piran), Selîm Mûrat (Palu), Kamer Soylemez (Dêrsim), Kazim Temürlen (Dêrsim), Harun Turgut (Palu).

Ma vînenê ke goreya demo ke te-derê zaf kesîy ameyê pêhet û xebatanê xo viraşte û hetanê ewro zî kom xebatanê xo serrê de herî tayn rayê cayeke de yenê pêhet û kirmackî sero xebatanê xo par kenêy.

Grûba Vateyî rayîra kirmancan roşnî kerd

Xebata kirmackî ya qabê stan-dartkerdiş, ferhengî û her hawayî ra xebata Grûba Vateyî cayeke muhîm hetanê ney gamî girotâ û dê bigero. ïnan rayîreke bi patîka akerd û na gam kesanê ke kirmancî sero xebata kenê zî, wazenê rayîri bikero soşe. Ey pey ïnan zî lazimo rayîri qîr bikerê û pey ra zî asvalt bêro rijnayış ke kirmancî zaf rehet bişrê û bêrê.

Ehmedê Xasî

Ehmedê Xasî, merdimêko şair, edîb û nûkitezan bi. Bi kurmançî dimilkî, erekbî û tirkî şîrî ey estê. Nuşteyê ey a yewine bi kirmancî ya

MAMOSTE SILÊMAN

Ehmedê Xasî; Serra 1909'ê de Amed ra nefî (surgun) bîyo Girawa Rodosê.

Derheqê nefî de ina vano: "Şewêke ez keye de bîya. Berê keyê ma kuya. Mi ber akerd ke, yew memur o. Vat ke: -Efendî! Nehîya de, ehlânê îlmê, yew mesela ser o pê nêkerdo. Walî beg, to wazeno ke, ti bêrî na mesela çareser bikî! Mi va, qey ez ko ca de şîra û rayna tepe biageyra. Mi setreyê (çekêtê) xo vist polanê xo ser, cixareya xo taviste û ma şî. Labelê aya şewe, ez nefî kerda." Vanî demo ke Rodos de bin çiman de bîyo, yew name, sermîyananê Dewleta Osmaniyan rê raykerdo û te de zî wina vato: "Eke merdim zerencêke bigêro, ganî yan serebirno, yan wayîr pey biko, yan zî ya serbest verrado."

Peynîya nê name û têlgirafê de, serbest verradino. Peynîya serbest verradayışe de, yeno Amed.

Ehmedê Xasî, yew het ra kulturê şarî xo ser o sereyê xo dejneno.

Yewna het ra zî ameyoxê ziwan û kulturê ser o xebitêno, no xusus de fîr û hîsiyatanañ xo ano ziwan. Yew roşnvîrê kurdano ke wazeno meseleyanê şarî xo-cematkî, siyâsî û bi taybetî meseleyanê kirdkî-çareser biko. Seydayê Xasî, semedo ke nasname û ziwanê kurdan rê wayîr vejîyayî; ey û sistemê pênêkerdnî. No semed ra zî ray-ray tewqif bîyo.

Mabenî ey û hukmatî ay wextî de, îxtîlafî vejîyayî. Seydayê, eşkera sistemê, bi vengo berz rexne (tenkid) keno. No semed ra, Seydayî surgun kenî, raykenî Rodos. Ehmedî Xasî waştî ke, ziwanê kurdan, tenganey ra bixelisno. Rasta ey raya ewilê bi kirdkî nuştiş yew gama zaf muhîm a.

Badê ke istîfa keno, akeyreno dewa xo Hezanî û hetanî mergê xo dewa xo de ciwîyêno. Ehmedî Xasî, 18/02/1951 de wefat kero.

Seyda Xasî, her ray ke biameynê Amed, ey û Zîya GOKALPî yewnan veynayîn û yewnan reyde munaqşey kerdnî. Munaqşeyê ìnan, zaf bi sert vî-yartnî. No nuşte de, ma ko qabilyet û zekaya Xocayê XASÎ ra çend nûkteyan mîsal bidî: Nê nûkteyan ra yewine; Ehmedî XASÎ, tayê Meley û Şêx û began reyde mîyanê bexçê de, setranc kay kenî. Demo ke ezanê taştarey wanêno, war-denî têreyde şonî camî, setranc xwe ca-vîyadanî. Semedo ke nimajê dima, kayê xo dewam bikî. Hewnînê ke kerreyî ìnan yê setrencê vila bîyî, pêser kenî. Hew-nînê ke nê kerran ra yew kerra kêmî ya. Der û dorê xo geyrenî na kerraya (be-

rika) kêmî nêveynenî. Xocayê XASÎ, ìnan dima çend deqeyê dima yeno. Ey ra vanî: "Xoce berikêke ma nêasena. Xocayê XASÎ tikê fîkrêno û vernîya xo dano mîyanê çereyan, yew kerra gêno akeyreno şono ìnan het. Merdimê ke ewra yî, yewnan ra hewnînî û vanî: "Xoce no çi bi?" Seydayê XASÎ vano: "Verê nimajê ke ma ewta de kay kerdnî, bizikêke ewta bî. Dima wexto ke ma şî, bizikê ameya binê dare. Semedo ke ma nê kerreyê bi destê xo yê solinan girewtibî, nê kerreyî zî solin bîyî. Bizikê nê kerran ra yew kerra girewta fekê xo û ver bi çereyî şîya. Dim ra ke resaya verê çereyê, ewra de, hêşinayî bîya û ya zî fek visto hêşinayî, kerra zî fekê ya ra kewta mîyanê çereyê."

Diyine; Seyda Mele ZAHIT (Birayê seydayê Hecî FETEHÎ), vano ke ; " Ez Hezanê ra rojêke şîya Gola Fatê, mi desmaj girewt. Dima wexto ke ez ameya dewe. Ez hewnîya ke kilitê mi, mi de nîyo. Ez şopa xo ser o geyraya, labelê mi kilitê xo nêdî. Moralê mi herimîya bi. No mîyan de Xocayê XASÎ ame, qey dîy ke moralê mi ca de nîyo. Mi ra pers kerd vat: "Xeyr o?" Mi va, kilitê mi vînî bîyo. Ez şopa xo ser o şîya, kilitê xo geyraya, rayna zî mi nêdî. Xocayê XASÎ vano ke " kilitê to kura de bi? Mi vat: "Pistinê mi de bi." Xocayê XASÎ qet vengê xo nêkerd û şî. Demekî (qesê seetêke) vêt bi, mi dî Xoce hame û destê xo dergê mi kerd û vat: "Hon to rî kilitê to". Mi va : "Xoce to no kilit kura ra ardo? Ez ende ey geyraya mi nêdî." Xoce vano: "Ez şîya Gola Fate, mi va eke ez Mela Zahit ba, ez ko ewta de wina, wina, desmaj bigîra, nimaj bika û bikewa rayîr şîra dewe. Ez hameya, rayîr de mi vat: "Eke ez Mele Zahit ba, ez ko na kerra ser o, bîya xo bida û çixarayêke bianca. Kilitê mi pistinê mi ver do, demê ko ez rû-nîsta şelabendê mi sist bi, kilit pistinê mi ver ra kewto war û ez hayîya ey nêbîya. Bi no hawayê mi kilitê to filan zinarî ver de mi dî. De vaje, ti ay zinarî ser o ronişti? To cixara nêanta?" mi va, belê Seyda ti rast vanî."

Yê hîrêne; Xocayê XASÎ, na idraq kerdb ke,, bingeyê cuyê komelê keye yo. Bi nê hawayê, Seyda, caran nêvî-yarda ke, keyeyî pêbikewî. Mintiqaya Zirk û Silîvanî de, heta Têrkan û Pasûrijan zî meseleya cenî verradayışe rayna seydayî çareser kerdnî. Seydayê XASÎ zî hewayêko ma vat; Semedo ke, nêwaştî malbatî pêbikewî, fetwayê ìnan nuştnî û vatnî : "Semedo ke şima pîze ra fek yewnan ra verranêdawo, şima pêameyî, şerî keydê xo." No semed ra tayê meleyan, Seydayê XASÎ, rexne kerdnî. Labelê rexneyê ìnan û xi-rabiye ìnan, bi ìnan de mendnî .

Yê çarine; demêke Licê de miftî bîyo. Nişk ra istifa keno. Der û dorê ey, ey ra personî vanî ke: "Xoce, na miftîbi destê heme kesî nêkewena, seba ci to fek tira verrada?" Seyda ce-

Ehmedê Xasî kam o?

wabê ìnan de vano: "Qasê ke ez her û resneyêke bîherîna , pereyê, mi pêser bîyî. Ez hinê ganî keda destê xo bora, ne keda wendişê xo." Ehmedê XASÎ, hewayê tayêne karê xo bi şarê nêdanê kerdiş. Karê rez, bexçey û karê xo binî, bi destê xo kerdnî. Şîyînî koya ra, êzimê ardnî, barê xo qotilan ra temam kerdnî û tu kesêkî/e nêdîyo ke, Xocayê XASÎ guleyêke dara tern ra qerf-naya.

Mîyanê her şarê de merdimê zanayey û erjayeyî benî. Nê merdimê der û dorê xo de yenî naskerdiş û heskerdiş. Ehmed Xasî zî na herra mubareke (muqadese) ser o pîl bîyo û kurdêko welatperwer û erjaye yo. Heq esto ke, kam ke ziwan may (dayike) rî xizmet keno, kî qedr û qîymetê ey (jey) bizanê. Ehmed Xasî zî no qedr û qîymet heq kero. Homa rehma xo ey (jey) biko. Cayê ey cennet bo.

Eserê ey

Seydayê Xasî, ekolê Ehmedê Xanî ra yo. Ma zanî ke no ekolî, kulturê kurdan rî yew ruhêko newe ardo meydan. Seyda binê tesîrê Xanî de mendo û vera "çar koşeyê" de, Seydayî zî "beşlîk" nuşto. Zafiyê xebatê Seyda Xasî vînîbîyi. Tena, mewlidî ey o zazakî û tikê şîrê ey, hetan ewro resayı ma. Şîranê xo de, temayê dînî û welatî bingeh girewtî." Ey, kitabê kirdkî yo tewr veren **Mewlidê Kirdî** 1892 de nuşto, 1899 de Diyarbekir de çapxaneyê Lîtografya de 400 nusxeyê ey ginayê çape ro û vila bîyê. Ehmedê Xasî nuşto tewr veren yê kirdkî yo . No kitab hetanî nika çend ray transkirbeyê alfabeyle latînkî bîyo. Ehmedê Xasî bi erekbî, fariskî, tirkî û kurdî nuşto. Maceraya nuştişê mewlidî kirdkî yê Seydayî wina ya: Tayê embazê Seydayî, tede yarî kenî, ey ra vanî; "Tu eserêkê şima kirdan çin !!" Na qala ìnan dima, Seyda yew rojo ïne dekuweno zereyê keyê xo, mîyanî yew hewteyî de,

mewlidî kirdkî nuseno, nawneno nê merdiman û vano ke; "Hon şima rî nimûneyê edebiyatê kirkî." No eserî ey o ke destê ma de yo, bê

nê eserê sewbîna xebatê Seydayî est i çin i ma nêzanî. Vanî, tayê kitabî û şîrî eyî Kemal Badilli de bî, tayê zî darbeyê 12 ê Adare dima bi destê tornê eyî ameyî veşnayış. Labelê, anciya zî taye şîrê ey weşan nêbîyî.

Eserê eyê çap bîyê û nika estê nê yê:
1) Mewlidî Kirdî
2) Kitab-ut Tesidî Bî Şerhî Muxte-rit Tewhîd

Şanoya kirmancık aver şina

Şanoya şaredarîye di nê serrêy peynan de giranîye daya ziwanê kurdi. Verpersîyarê şanoya wazanê bi taybetî giranî bidê ser zarawayê kirmackîye

Nesrin ORAK / AMED

MA DI derbarê rewşa kirmancık ya di Şanoya Şaredarîya Girde ya Amede de bi Derhênerê Giştî yê Hunerî, Birêz Ruknettîn Gunî reyde hevpeyvînêke viraş.

► Gelo şima şikenê bi kurtasî behsê şanoya Şaredarîye bikerê?

Gun; Şanoya Şaredarîya Girde, di Serra 1990 yî de, bi nameyê Şanoya Şaristanî ya Dr. Orhan Asenayî abî. Derhênero verin yê şanoye, Zîya Demirel be. Di heman sere de, kaya Orhan Asenayî ya bi nameyê "Atçalî Kel Mehmetî" pêşkêş kerde. Di Serra 1993 ine de statûya Şanoya Girde yê Şristanî girewte. Di Serra 1995ine dê, na statûye hetê Şaredarî Partiya Refaha de amî girewti. Heta Serra 1999ı şano padayî mende. Serra 1999 i de bi ameyîşê Şaredarîya DEHAPe rayna abî. Di serra 2003ine de bi kaya Murathan Munganî "Hewarî" dest bi şanoya kurmançiy kerde.

Tiyatroya Şaristanî di Serra 2010ine de yewîn dore kayêka bi zarawayê kirmancîye girewt repertuarê xo.

► Fikrê kaya kirmancî senî virazyâ

Şanoya Şaristanî, serra 2003ine ra dim, ke kayêy kurmancî girewtîy repertuarê xo, di hûmara temaşevanan de zêdyayışêko verbiçim virazya. Bi gorye ma, no di çalakîyanê hunerî de nîşaneyê bandora ziwanê zikmakî be. Bi no semed, ma biryare da ke bi

zarawayê kirmancîye zî kayan bi kerê repertuarê xo.

► Ke şima birayara kaya kirmancî, da, şima zehmetîy vînay?

Belê ma zehmetîy vînay. Yanê persgirayê kirmancî êy zarawayâ kurmancîye zafêrî bîy. Pers- giraya hewna girde peydakerdişê kayêka kirmancî be. La ma kayêka bi kirmancîye peyda nêkerde. Persgirayêka bîne zî çînbîyişê kayvanan be. Kayvananê ke bi zarawayâ kirmancîye zanayê çîn bîy. Ma verenî ro kayvanan gêray. Seba ke bi gorye hûmara kayvanan gere ma kaye weçînayê. Dim ra, ma hîrê kesî, Bora Çelîk, Hemdusena Ozbey û Sabahattin Ozan Aslan ke, di atolyeyanê Şanoya Şaredarîye de perwerdeya şanoya vîna bî dîy. Hîrê kayvanê ma est bî û gere ma kayêka, ke bi hîrê kesan yena kaykerdiş zî bivînayê. Ma kaya Ezîz Nesînî "Sen Gara Degil-sin- Ti Gara Nîyî" ser ro biryare da. Kaye hetê Sabahattin Gultekînî ra amî açarnayış û derhênerîya kaye zî Coşkun Doganî kerde.

► Kaye senî amî vînayış, eleqe senî be?

Promîyerê kaye, di 29. 10.2010'ı de amî pêşkêşkerdiş. Eleqeyêko zaf baş bibe. Waşteka tema- şevanî zî pêşkêşkerdişê kayêy kirmancîyan bî. Temaşevanî vatê gere di repertuarê Şanoya Şaristanî de kayêy bi zarawayê kirmancîye est bê. Kaye di Amede de 9, Çewlike de 1, Dêrsime de 2 û di Enkera de 2 temsiliy

pêşkêş kerdiy.

► Ewta r adim do di repertuarê şima de kayêy kirmancî est bê?

Ye, do est bê. Dim cerebnayişê ma yê kaya kirmancî, ma di ke him waştek û him zî hewceyî bi kayanê bi zarawayê kirmancîye zî est a. Ma resay no fikir ke, zey zarawayâ kurmancî, gere komêka ma ya kirmancî zî est bo.

► Seba na koma kirmancî, ke şima wazanê virazê, xebatêy şima est ê gelo?

Ma seba na xebate, komêka ke 7 kesan ra pêk yena, vîraşte. Nê kesan ra tayne di Şanoya Şaristanî, tayne di Akademiya Aram Tigranî û Tayine zî di Konservatûwarê Akademîya

Cegerxwînî de perwerdeya şanoya vînaya. Reyna na kome bi mamoste-yîya Mehmûd Nêşiteyî hîrê mengî perwerdeya bi kirmancî dî. Bi na kome, di serdemo ameyîn de, ma plansazîya kayanê kirmancîye kenê.

► Birêz Gun, ma zaf sipas kenê û di nê xebatêy qedirgiran û pîrazan de şima rî serkewtin wazanê. Gelo çî yo ke şima zey vatişê peyêni vajê est o?

Ez wazena di peyêni de naye vaja. Fina ke yeno zanayîş zarawayâ kirmancîye, zarawayêka ziwanê kurdi ya qedime û hewna kahne ya. Bi gorye qeydanê UNESCO, di xetereye de ya. Bi no semed gere bi na zarawayâ xebatêy çandî û hunerî bêrê kerdiş. Ma Rojnameya Verrojî zî pîroz kenê û xebatêka xebatêka zaf erjyayî vînênê. Reyna ma hîvî kenê ke Verroj hina nîmano û bibo rojnameyêko rojeyîn. Ma kesanê ke di na xebate de ca genê zî pîroz kenê.

Têgeyrayış

Zerweş Esnaw

Zerwesenesnaw@gmail.com

Ziwanî de mûhîmeya rojnameyî

Rojnameyê ma yê Verroj vejiya û şarê ma rî xeyrin bo û mele dewamîyê xo de çewtîyî nêvîno. Ma gelekî keyfîyî bîyî ke rojnameyê zarawayâ kirmancî zî hinê est o. Û rojnameyê ma, rojo taybetî de vejiya. Pancêz Gülane de hezekî ma, di roşanî pîroz kerd.

Pancêz Gülane Roşanê Ziwanê Kurdi, şarê ma rî pîroz bo, barkin bo. Ma senî ke hayanê inka ma ziwanê xo pawito û çiqas bindestî û tahdayî de mendo ma rayna fek ziwanê xo ra ver ra nêdawo. Bilalikî tekoşîna ma hina xûrt bî, xoverdayışê ma hina zaf bi. Ez çirê nînan vana? Yew rojnameyê ma ha vejiyayo û ganî ma qiyetî nê rojnameyê weş bizanê. Yew cewher inka destê ma de yo. No cewherî ma ganî bidê xebatnayışî û vetişê çîyo hercayîyî zî derfetê ma de yo. Ma her roj nîvanê ziwan senî aver şino, senî pêt beno û senî cuyê de ca giyeno. Hûn şima rî yew imkan ziwanê xo aver biberê. Waiyîre nê rojnameyî vejê. Havila no rojnameyî ma rî zaf a. Sek ma nê rojnameyê xo ra wayir bivejeyî ez zana ke ziwanê ser ro geleki averşîyî bîyo. Û vernîya ma roşan bîya. No semedi ra rojname ziwanî de zaf mûhîm yew ca giyeno. Ziwanî rî rih deno, nasname deno.

Şarê kurdi, heme çîy ziwanê ser ro teşne giyeno. Vaje, huner, kultur nê pêrî ziwanî rî xizmet kenê. Şano û sinema zi abasa. Hanik nê, rih denê ziwanî rî. Eke yew şar ziwanê xo ra fek ver ra dayo o şar xo ra zî fel ver ra dayo, nasnameyê xo zî vînî kerd. Ziwan şoro heme çîy şono, kultur şono, tarîx şono... Çiyekî nîmaneno, mezg vila beno, hîş xerib beno. Ziwanê xo pawitiş, kültürê xo pawitiş heqê mîrdimîyeyî yo. Karê heqdarî yo. Nê ez vana rojnameyî reyde yeno xelisnayış. Unesco vengî ra nêvana: "Zarawayâ kirmancî telûke de ya. Ma hayadar biberê, hîşê xo biyerê pêser. Şima nîvanê unesco karî û gûrâyânê xo ver ra da ya nînan ser ro çirê xebetyena. Zana ke ziwan kültürê dînyaye yo, hazîneyê dînyaye yo. Dînya ciyayî û rengdarî bi weş a. Heme çîy yewpare bibo o wext zana ke tehmê dînyaye nîmaneno.

Ge ge may û piyê ma, ma ra vanê; şima se kenê ci kenê bikerê la eslê xo vînî mekerê. Na vateye de pîlê ma kulturê ma nîşan denê. Caran eslê xo vînî mekerê, timûtim ziwanê xo reyde xo ifade bikerê. Û no rojname me rî imkan deno ke ma xo ifade bikerê. Şarê ma biyerê, rojnameyê ma vejiyayo dest bidê wa aver bişiro, zarawayâ ma tengayî û tahdayî ra bixelisiyo. Rojnameyê ma eynê hawayê şîte marda ma yo. Ma rî helal o. Ha rojnameyê ma ha ziwanê ma vûrdî zî vûrdiyê çimê ma yê.

Mamekîye, verê koya Duldul de serê awa çemê Münzür de ra. Serê Gola Çetû ra qanda Pîr Sultan Ewdal destê xo de saza xo ra, fekê xo de hawara hezar serran ra veng dana. Gola Çetû mekanâ Xizir o. O, Xizir o kî her dem hazir û nazir o. Mey-

manî Xizir ra cinîke vana: "Nika Xizir kotî de ro. Kam ci bizono. Kamco nîweşxaneyî de ra. Kamco çê de ra. Nika derdê kam gureto. Ci bizono çeyê xo bine awa de mendo. Eke bizono yeno paskûlê dano piro no baraj keno têser û tebin."

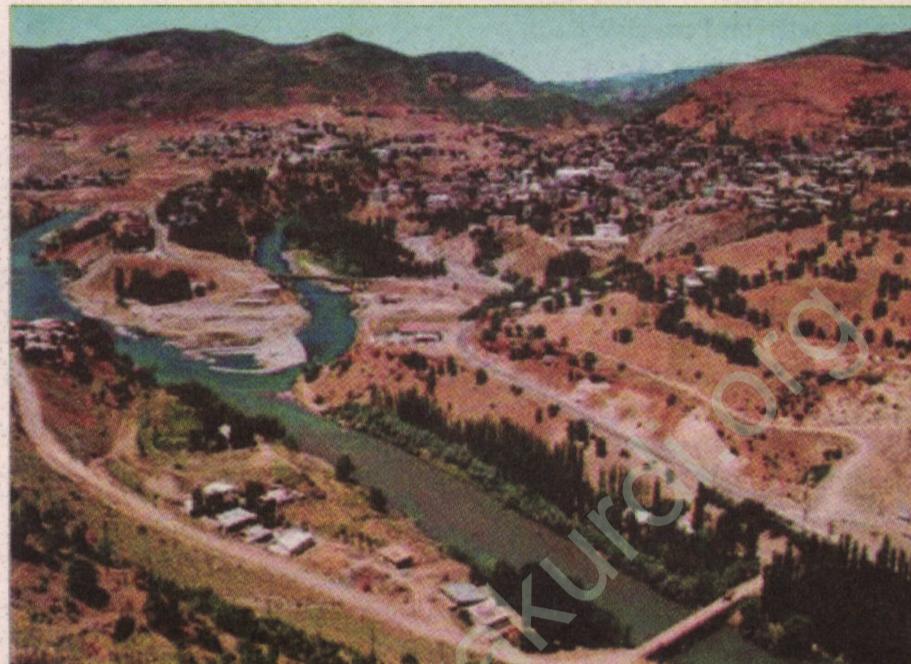
Şaristanê xoverdêri û lehengî; Dêrsime

Zerê koyan ra verênî, yew het de awa çemî yew het de koyan...
Ê koy kî serê xo gineno hewran ra... Eke şima kî amey resta
"Cadeya Cumhûriyetî" ma oca re vame "Meydanê Palavaryî"

LORİN DEMİREL

Şaristanî ra şaristanekî, Eke amey rest kîberê sîm rî, kîber kî verê şima de kî bî ra endî ray bene kilm, koy benî berz.

Pertage ra kî kewt rayê ver ra mabena Pertage ra verenî. Eke koyanê Pertage kî şima verd amey dewa Mercimek oca de vînene kî hegayî cew serê koyan de zê xalîyê Simbad vere şima de beno derg. Endî dewa Musadaniç ra geman vînemî. Darê gozî her ca de benî berz. Dêrsim de cayê darê gozî ser de vanê kam kî na ro eke gozê kî bî pîl ame rest bezna to, ti mirena. Ney ra yo ciwanî dara gozî nînane ro. Kokim nane ro. Mabena dara gozî ra veremî ra yemî dewa Balişer. Oca de koya Jele vînemî. Jele waya Duzgin a. Duzgin ke şî kîbera çewresî ra verd waya xo ya qîjê Xaskar cena lêwê xo, Jele û Karsnîye kîduşa xo de cena. Balişer ra koya Jele meymanî xo re silam

dana. Serê xo hen berz a, nîsena hewran ra. Pirde Rabat, Dînar û Corcor ra veremî yeme Kerta Mazgerdî vînemî. Eke Kerta Mazgerde kî şima dî bizonî kî endî ma mabena Dêrsim de rîme.

Nameyê meydanî "palavra" maneno.

Oca ra kî veray amey sûka qanê oca de kî dest de cixara Sey Üşen silam dano şima. Sey Üşen amnan de zimistan de rayî ra tip û teynîya fetelîna. Kamco kîber ra kî kewt zerê kes çiyî nîvana. Kamco lokanta de kî ci werd kes cira perê nîwazeno. Hikûmatê pere ey de çin o. Vane vorê serê ey rî nîvoren. Teber de kuno ra la şîliye, vorê ey ser de nîvoren. Tayê vane bom o, tayê vanê pîr... Ci yo Hêq zoneno.

38'î ra tépiya Mamekî de di "Kişla" yew "Cami" yew "Nîweşxane" yew kî verê Çemê Münzûrî de di reze key vi-raşti. Nika nê keyî bîye lojmanî malîya. Yew kişi kî tede key esti. Verê na kişi de, meydanê hîra estbi. Ver ra vatene

Meydanê Kişi, ney ra di ser ver Şaredarîya Dêrsim vîle koyê de verê kişi de qanda Sey Riza saz kerd. No di serr o name meydan zerê şarê Dêrsim de vûriya bî Meydanê Sey Riza.

Verê na meydan de kî cadde ra şima verd vakûrê rojhîlatî ser şî Kemerê Bel ra kî verd yene cayê Ana Fatma. Roza yene (mabena şar de roza pençşeme re vane şewa yene) cînîyi yene itâ nîyaz kene vila, kela xo birnenî. Roza yene her çe de her jîyare de çila fine ra ci.

Ana Fatma radime kî endî raya "Ovacık", raya Pulur beno ra.

Koyan, zinaran beno hevalê çar koşê û heft dugela alemî. Newala Münzûr mabena koyan de bena kila-woca pêzan, awreşan û zerancan...

Çemê Münzûr hetê rast ra ginena hetê çep, peyra reyna xo sanena yena hetê rast. Dot de Çimeyî Halwî de Sey Riza û hevalê xo 37'î de say est Bihar de awa serdine re sond werd kî na dawa xo

ra nîcerenî. Verê Manastira pîla Êrmenî de Halwî de hona a sond oca de ra. Cor de, serê raye de Gelê Laçî kîberê xo kerdo ra şima de nîyadana. Zirçayışe zaf zeçan û kilaman darfîna we yena gi-nena goşanê şima:

Îvisî xo sano Pulê pîl Xatune Hem dano pêro hem qeydû vano Gosdê vengê Îvisî yeno Şêrî mi hala sê vano "To hîrê ordî onto ma ser Axir dîn îslam o Destê Heqî dame pêro Ordîye to ra nefer nêverdame" Vengê deyr û kilaman nîseno awa Münzûr ra pel bi pel veng axme beno.

Eke amey Pulur, yene nîsene Çimeyî ra. Çewres Çimey ra awa serdine ginena hardê Dêrsim ra. Pîrî Çimey roniştiya text ser de şima re sanika Münzûr vana:

"Rozê Münzûr mal beno hozanû. Verg û yaban de vergo de boz yeno verê şîwanê ma de vindeno. Vano ey şîwan asme bîyo payîz ti xo ra nîtersena kî na mal ana na verg û yaban. Münzûr nîyadana kî verg hember de qesey kena. Münzûr kî vano:

"Ti nika ci wazena. Na mal malê mi nîyo."

Verg vano:

"De so ez verê mal de nobedarîne. So destur bîje wayîra ce ra."

Münzûr verg de nîyadano. Verg vano:

"Sad bo kî hata kî ti nîyama ez qarse mala to nêbon."

Münzûr reseno yeno kîbera axayê xo veng dano, vano:

"Axayem, vergê amo mala to ra heqa xo wazeno."

Axa vano:

"Münzûr ti bîya xêx, ti çitûr qeyê vergûyaban ra bewar kena!"

Axa, Münzûr û dewe ra çar panç çekdar ginêni rayê yene kî verg mal rî çiyê nêkerdo. Münzûr ser de vineto. Axa nîyadano kî veng sadê xo de vineto yew bize dano verg.

Peyrakî mal keno verê xo û ane dewe. Eke dewê de kî kam hesno axa yew bize da verg perû dorme cenî. Wanenî axa de kelê xo bibirnî. Axa vano:

"no keramet mi de nîyo. No keramet kerameta Münzûr o kam kî wa-zeno şero kelê xo Münzûr de bibirno."

Dewijan verê Münzûr ra şonî. O wext Münzûr mal doşeno, dest de xizik esta. Münzûr vîneno kî dewijan yeno serê ey terseno, remeno. Awâ kî nika ci-meyî awa Münzûrî hata oca vazdano.

